

Valtuustoaloite Outokummun kaupungin syntyvyyden tasosta

95/00.01.06/2023

Kvalt 24.04.2023 § 35

Hallintosäännön mukaisessa järjestyksessä Keskustan valtuustoryhmä ym. jättivät kaupunginvaltuustolle liitteenä olevan aloitteen.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti yksimielisesti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Hyvltk 13.06.2023 § 49

Selostus

Hyvinvointilautakunta käsittelee aloitteen kohdan 1 koskien "vauvarahan maksamista kaikille uusille syntyville outokumpulaisille" ja kohdan 3 eli mahdollisuuden "järjestää perheiden ja vanhemmuuden tueksi aidosti ennaltaehkäisevää ja hyvinvointia lisäävää palvelua, joka on saatavilla kaikille lapsiperheille". Muut kohdat valmistellaan kaupunginhallitukselle. Edellisen kerran valtuustoaloite vauvarahasta jätettiin Outokummussa vuonna 2016.

Outokumpuun on syntynyt lapsia kaivostoiminnan päättymisestä eli vuodesta 1989 alkaen eri vuosikymmeninä keskimäärin seuraavasti:

Vuosi- kymmen	Okussa syntyneet lapset / vuosi keskimäärin	Kokonaishedelmällisyysluku Suomessa keskimäärin
1990	88	1,78
2000	61	1,79
2010	59	1,64
2020	34	1,38

Kokonaishedelmällisyysluku eli odotusarvo synnystysikäisen naisen saamalle kokonaislapsimäärälle oli vuonna 2022 Suomessa mittaushistorian alhaisin: 1,32. 1900-luvun alussa se oli vielä lähes 5. Outokummun luku vuonna 2022 oli hieman alle tuon keskiarvon ollen 1,28. Syntyvyyden laskuun Suomessa ja yleisesti länsimaissa ei ole mitään yksittäistä syytä, vaan on esitetty ainakin seuraavia:

1. Oman työuran puutteen luoma yleinen epävarmuus tulevaisuudesta
2. Oman opiskelu- ja työuran vaatavuus ja "välivuosien" kokeminen riskinä, jolloin "oikea hetki" lasten hankkimiseen voi tulla biologisesti liian myöhään. Erityisesti naisten koulutus- ja työmahdollisuuksien kehittyminen on vaikuttanut tähän
3. Elämän sisällön ja merkityksen saaminen muista asioista kuin lasten hankkimisesta ja kasvattamisesta. Lapsille ei ole elämässä "tilaa" tai omat arvot eivät eivätkään kannusta lasten hankkimiseen
4. Maailmantilanteen epävarmuus sisältäen vakavat globaalit ympäristöhaasteet ja nykyisen länsimaisen elämäntavan kestäättömyys koko maailman väestön elämäntapana. Asian

tiedostavilla ihmisillä tämä voi johtaa haluttomuuteen hankkia lapsia, jos ei usko muutoksen mahdollisuuteen

5. Ylipäänsä lasten hankkimisen muuttuminen lähes täysin subjektiivisen harkinnan varaiseksi, minkä ehkäisymenetelmien kehittyminen ja helppo saatavuus tekee mahdolliseksi. Suomessa etenkin Pohjois-Pohjanmaalla suosituksen uskonnollisen suuntauksen seurauksena alueella on useita kuntia, joissa syntyvyys on kehittynyt toisin, kuin valtakunnassa yleisesti
6. Ei-vapaaehtoisen lapsettomuuden lisääntyminen, jonka syitä ovat lapsen saannin lykkääminen (kts. kohta 2) myöhemmille ikävuosille ja todennäköisesti myös ihmisen lisääntymiskyvylle haitallisten kemikaalien lisääntyminen ympäristössämme
7. Koettu lapsiystävällisyyden puute yhteisössä tai yleisesti yhteiskunnassa

Outokummussa lisäksi hedelmällisessä iässä olevien naisten määrä on vähentynyt.

Vauvarahaa maksavista kunnista on viimeisin Kuntaliiton selvitys vuodelta 2022. Tuolloin 19,8 % eli joka viides kunta maksoi vauvarahaa pienimmän ollessa 50 € ja suurimman 10 000 €. Vauvarahan maksamisen ja syntyvyyden kasvamisen välisestä korrelaatiosta ei ole tutkimusnäyttöä. Esimerkiksi vuonna 2022 pienimmän kokonaishedelmällisyysluvun kunta on jo useamman vuoden ajan maksanut Suomen korkeinta vauvarahaa. Syntyvyyden lasku näyttää johtavan päätöksenteossa helpommin vauvarahan maksamiseen. Lisäksi sitä näyttävät maksavan vain pienemmät kunnat. Outokummussa vauvarahaa ei ole maksettu, mutta syntyneitä lapsia perheineen on muistettu vuosittain muuten yhdessä MLL:n Outokummun yhdistyksen kanssa.

Outokummussa lapsiperheiden tukitoimia toteuttavat Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, Outokummun kaupunki, seurakunnat, yhdistykset ja muut toimijat. Valtio tukee lapsiperheitä monin tavoin perheitä tukevan lainsäädännön kautta, esim. perhevapaat ja KELA:n avustukset. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue toteuttaa monenlaisia ennaltaehkäiseviä palveluita lapsiperheille, esim. lapsiperheiden maksutonta kotipalvelua. Seurakunnat ja yhdistykset – esim. Perheiden paikka, MLL:n Outokummun osasto ja SPR – tuottavat myös monenlaisia palveluita perheiden tueksi. Outokummun kaupunki tuottaa palveluita lapsiperheille huomattavasti laajemmin, kuin mitä lainsäädäntö edellyttää. Varhaiskasvatuksessa on erityislastentarhanopettajia ja kommunikaatio-ohjaaja, päiväkotiryhmissä lain vaatiman kolmen työntekijän sijaan neljä työntekijää, varhaiskasvatusmaksua maksavien perheiden maksut ovat alle lain salliman tason jne. Perusopetuksessa on valtakunnan kesiarvoa pienemmät opetusryhmät, enemmän koulunkäynninohjaajia ja erityisopettajia tukea tarvitsevia lapsia kohden kuin valtakunnassa keskimäärin, päätoiminen kouluvalmentaja, kunnalle vapaaehtoinen aamu- ja iltapäivätoiminta sekä laaja harrastetoiminta lapsille jne. Niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksen lapsikohtaiset kustannukset ylittävät valtakunnan keskitason. Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimissa tuotetaan maksuttomia tai erittäin edullisia palveluita lapsille runsaasti yli sen, mitä kunkin alan lainsäädäntö edellyttää. Ostopalveluissa kirjaston palvelut ylittävät lain vaatiman minimin, samoin vapaan sivistystön ja taiteen perusopetuksen järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Niitäkin järjestetään Outokummussa varsin laajasti. Kaikki edellä mainitut ovat esimerkkejä ennaltaehkäisevästä työstä. Jos resurssoinnin nähdään olevan vaikuttavampaa jotenkin toisin kohdennettuna, se on toki mahdollista. Esim. varhaiskasvatuksen tai perusopetuksen yli lain vaatiman tason olevia henkilötyövuosia on mahdollista siirtää muuhun

“ennaltaehkäisevään ja hyvinvointia lisäävään” palveluun. Lasten hankkimisen kynnystä ne tuskin kuitenkaan alentavat, koska lapsen hankkiminen on aina yksilön ja perheen päätös, missä erilaisten palveluiden tai rahallisen korvauksen saaminen on tuskin ratkaiseva tekijä.

Vaikutusarviointi	Ei
Valmistelija	Hyvinvointijohtaja
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja Jukka Orenius, 0447559240, jukka.orenius@outokummunkaupunki.fi
Esittelijä	Hyvinvointijohtaja
Päätösehdotus	Hyvinvointilautakunta päättää antaa edellä kerrotun vastauksena aloitteeseen ja toimittaa sen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle.
Päätös	Hyvinvointijohtajan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
